

Propaganda a antisemitismus: Jak nacistická ideologie působila na člověka?

EVOKACE: Ideologie jako brýle?

V dokumentu Perverzní průvodce ideologií (2012) filosof Slavoj Žižek přirovnává ideologii k brýlím, které si člověk nasadí: „*Ideologie je prý jako brýle, které zkreslují náš pohled a kritika ideologie by měla být opakem...To je naprostá iluze. Ideologie nám není jednoduše vnucena. Ideologie je náš spontánní vztah našemu společenskému světu, to, jak vykládáme věci, a tak dále. V určitém smyslu si naši ideologii užíváme. Vymanit se z ideologie bolí. Je to bolestivý zážitek. Musíte se k tomu přinutit.*“

Je ideologie jako brýle, které si nasadíme?

a) Joseph Goebbels o roli propagandy

„Existuje řada způsobů, jak získat moc. Nelegální prostředky skrze hrubou sílu; legální cestou lze moci dosáhnout vítězstvím ve volbách...Každá z těchto metod však vyžaduje, aby si politická skupina získala sympatie širokých mas, pokud chce svou moc dlouhodobě udržet. Sympatie lidu nepřijdou samy; musí být získány. (...) Cílem propagandy je učinit jasným to, co objevili teoretici, pro široké masy...Teoretici dávají hnutí intelektuální základy, propagandisté vtiskují programový obsah hnutí do podoby srozumitelné lidem a šíří jej mezi nimi. (...) I ty nejgeniálnější politické teorie zůstanou bez účinku, pokud nejsou převedeny do formy, které lidé rozumějí.

Žádné jiné politické hnutí nepochopilo umění propagandy tak dobře jako nacionální socialisté. Od svého počátku vložili do propagandy celé srdce a duši. To, co je odlišuje od všech ostatních politických stran, je schopnost nahlédnout do duše lidu a mluvit jazykem prostého člověka. Využívají všech prostředků moderní techniky...Zda lidu slouží, nebo škodí, záleží na tom, jak jsou použity. Z dlouhodobého hlediska osloví propaganda široké masy pouze tehdy, pokud bude v každé fázi jednotná. Nic lidí více nemate než nedostatek jasnosti či bezcílnost. Cílem není předložit prostému člověku co nejvíce rozmanitých a protichůdných teorií. Podstatou propagandy není rozmanitost, ale síla a vytrvalost, s jakou se vybrané myšlenky z širšího fondu vtiskávají do mas různými metodami. (...)

Nacionálněsocialistický propagandista je učitelem lidu. Nacionálněsocialistická propaganda je uměním učit lid.“

Zdroj: Goebbelsův úvodník do prvního čísla Wille und Weg, měsíčníku úřadu NSDAP pro propagandu (*Reichspropagandaleitung*), z roku 1931

ANALÝZA ZDROJE	1. Kdo je AUTOREM zdroje a KOMU je určen? 2. Jaké je HLAVNÍ SDĚLENÍ zdroje? 3. SROVNEJ zdroj s úvodním citátem. Doplnují se tyto texty? ANO – TROCHU ANO – SPÍŠE NE – NE. Zdůvodni.
CHARAKTERISTIKY DOBRÉ PROPAGANDY	Jak má podle Goebbelse vypadat účinná propaganda ? ▪ ▪ ▪

b) Vliv propagandy na obyčejného člověka (profil byl inspirován knihou Julie Boyd a Angeliky Patel: *Vesnice ve Třetí říši: Jak se obyčejný život změnil s nástupem fašismu*, zdroj fotografie Erich Retzlaff: *Menschen am Werk*, 1931)

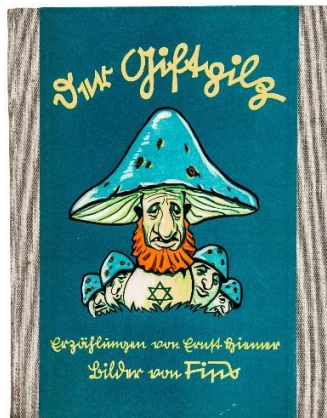
	JMÉNO/VĚK/RODINNÝ STAV: ► Josef Bauer z Obersdorfu, 38 let, ženatý, dvě děti
	POVOLÁNÍ A SPOLEČENSKÉ POSTAVENÍ: ► majitel malého hostince, představitel nižší střední třídy
	VZDĚLÁNÍ/INFORMOVANOST: ► středoškolské vzdělání; pravidelně čte místní tisk a poslouchá rádio, chodí na obecní shromáždění
	DOBOVÝ KONTEXT: ► účast v první světové válce, během období hyperinflace přišel o úspory, menší výdělky kvůli krizi

Josef Bauer je vystaven nacistické propagandě o Židech, konkrétně se mu dostala do rukou nacistická čítanka *Der Giftpilz* (česky *Jedovatá houba*), kterou ve škole dostal jeho syn. Jak na něj propaganda bude působit?

Tvým úkolem bude posoudit, **jaký mohl mít obsah knihy na Bauera vliv a jak se mohl změnit jeho pohled na Židy**. Nejprve ale bude nutné obsah čítanky analyzovat.

c) Antisemitská kniha Jedovatá houba

Ze 14 zdrojů si vyberte tři a pokuste se je podle následujícího návodu analyzovat. Svůj rozbor si připravte tak, abyste ho mohli převyprávět vlastními slovy spolužákům.

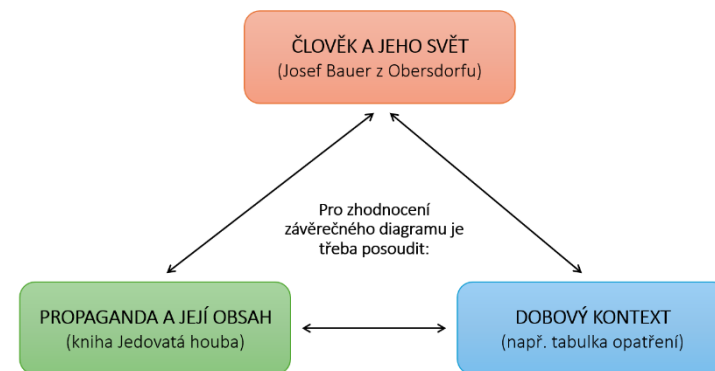
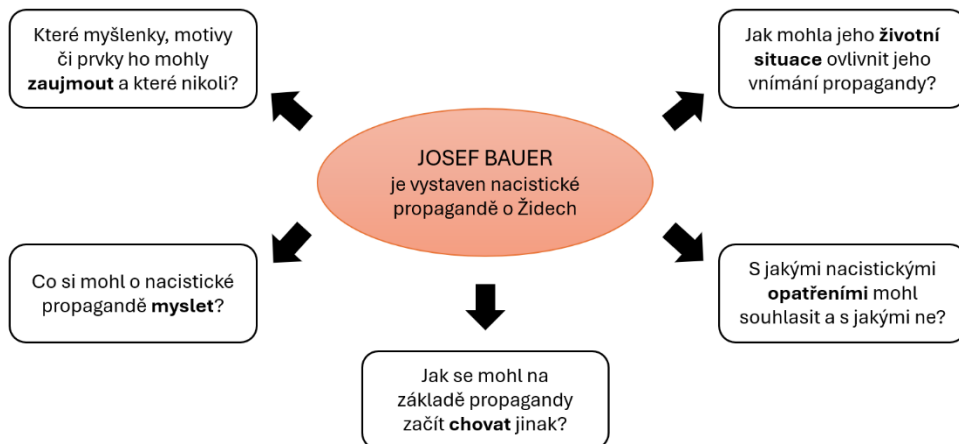

OTÁZKY K ROZBORU ZDROJE:

- Jednou větou (souvěťím) pojmenujte **CÍL konkrétního obrázku a textu**.
- Vypište všechna **NEGATIVA připisovaná v textu Židům** (slova, sousloví označující jejich tělesné rysy, vlastnosti, záměry, činy, cíle atd.)
- Zhodnoťte, zda mohl běžný občan Třetí říše uvedeným informacím **uvěřit či nikoli**. Své rozhodnutí krátce **ZDŮVODNĚTE**.

PRŮBĚŽNÁ OTÁZKA: Naplňují zdroje charakteristiky dobré/účinné propagandy?

ZÁVĚREČNÝ DIAGRAM: Jak nacistická propaganda působila na běžného člověka?

NACISTICKÁ OPATŘENÍ PROTI ŽIDŮM

1933

- bojkot židovských obchodů
- zákaz pracovat ve státní správě, na soudech a univerzitách
- zákon o redakční činnosti, zákaz působení v médiích, v umění

1935

- zákon o říšském občanství (Židé ztratili občanská práva, byli pouze „státními příslušníky“).
- zákon na ochranu německé krve a cti (zákaz manželství a pohlavního styku mezi Židy a Árijci).

1937

- arizace: vyvlastňování židovského majetku a převádění židovských podniků do árijských rukou

1938

- dekret o zákazu vykonávání lékařské praxe
- dekret o vyloučení židovských studentů ze škol a univerzit
- nařízení přidávat ke jménům označení Israel (muži) a Sara (ženy)
- vyhoštění, nátlak k emigraci
- Křišťálová noc: vypalování synagog, ničení židovských obchodů
- dekret o zavření a prodeji všech židovských podniků
- zatýkání a posílání praceschopných mužů do koncentračních (*nikoli vyhlazovacích*) táborů